

Nowy

Kurjer Łódzki

Dziennik polityczny, społeczny i literacki

Piątek, dnia 15 września 1916 r.

Prenumerata w Łodzi wynosiła roczną 12
 mk., półroczną 6 mk., miesięczną 1
 mk. Za odosłanie do domu 40 f. mies.

Redakcja i administracja
 Zachodnia 37.

Cena ogłoszeń I-sza strona 1 mk.
 za wiersz lub jego miejsce, nadstawa 1 mk.,
 nekrologi i reklamy 40 f., ogłoszenia zwy-
 czajne 20 f., ogłoszenia drobne 4 f. za wyraz.

Prenumeratę i ogłoszenia w Tomaszowie do „N. Kurjera Łódzkiego” przyjmuje Olga Hill ulica Tekla Nr. 1.

TEATR POLSKI || OTWARCIE SEZONU ZIMOWEGO!
 - - - - - OGIELNIANA 63. - - - - -

W sobotę, dn. 16, niedzielę 17 i wtorek 19 września o godz. 8 w.

GROMIWOJA komedia Arystofanesa — w 3-ach aktach —

Bilety do nabycia w cukierni Roszkowskiego. Teatr czynny we wtorki, czwartki i soboty - w niedziele i święta dwa razy.

Nasze instytucje.

II.

Skutkiem apatycznej bezczynności władz, nie zakrzętnięto się około inkasa należności we właściwym czasie, kiedy ogólna koniunktura jeszcze na to pozwalała. Zabrano się do tego po niewczasie, kiedy zmienione warunki handlowe w mieście wszelką w tym kierunku akcją skazywały w góry na niepowodzenie.

W jednej tylko sferze wykazały władze niezwykłą energię, mianowicie w sferze stosunków z pracownikami biura. Od pierwszej chwili obudzili się w nich łódzcy szefowie. Urzędnikom bez powodu, w sposób niczem nie dający się usprawiedliwić, zmniejszono pensję o 60 proc. Jeśli sobie uprzytomnić, że pensje same pracowników bankowych zawsze są bardzo skromne, gdyż tantjema z góry jest potrącona, że w Tew. Wzajemnego Kredytu tantjema urzędników wynosiła prawie połowę pensji, to okaże się, iż pensja płacona urzędnikom pod czas tej okropnej drożyzny wynosi w rzeczywistości zaledwie 27 proc. pensji przedwojennej, czyli że urzędników skazywano prosto na morzenie się głodem.

Następnie bez ładu i systemu wymówiono posady całemu szeregowi urzędników, przyczem wydaloną przypadkowo najbardziej zdolnych i pożytecznych dla banku pracowników.

Osiągnięte z tego źródła oszczędności w rzeczywistości są nader problematyczne, albowiem przy tak zredukowanej płacy nie mogą nękami głodem urzędnicy poświęcić instytucji całej swej energii. Zresztą zaszła potrzeba zaangażowania z powrotem wielu z posród wydalonnych celem inkasowania należności na prowincji. Pracownicy ci zamiast pensji otrzymują djetyienne i prowizję, co wynosi znacznie więcej, aniżeli zwykła płaca.

Oto krótki rzut oka na działalność władz dekoracyjno-reprezentacyjnych. Wypowiadając tych kilka, cierpkich może, słów prawdy, nie mieliśmy zamiaru nikogo obrażać, chcieliśmy jedynie udowodnić, że u steru instytucji stać powinni nie ludzie, których największą, jeśli nie jedyną zaletą jest, że dziedziczyli i posiadają miliony, lecz obywatele zdolni i energiczni, chętnie mający się pracy i poświęcający całą uwagę instytucji, której kierownictwo mają sobie powierzone.

Plagą naszego życia społecznego jest to ciągle powierzenie losów in-

stytucji jednej i tej samej garstce ludzi, którzy wzamian odciążają... wspaniałą obojętnością. Doświadczenie, nabyte podczas wojny, powinno nareszcie otworzyć ludziom oczy i nauczyć ich, by tego błędu więcej nie powtarzano.

To też jeśli na ogólnym zebraniu przejawia się, jak się tego spodziewać można, chęć ucieczki od Tawarzystwa, które narazie na punkcie tantjemy szwankuje, bez żalu pozwólcie panem tym odejść. Jeanna d'Arc mówiła o swoim sztandarze: il était à Ta tâche, qu'il soit à l'honneur, był przy pracy, niechaj więc będzie i przy zaszczytach. Nasi potentaci wolą widocznie przeciwnie...

Powinno to nareszcie przekonać wszystkich, że losy instytucji powierzać należy nie postronnym i obojętnym dekoracyjnym protektorom, lecz jej członkom rzeczywistym, którym dobre tawarzystwa w pierwszym rzędzie leży na sercu i którzy nie będą szczeniłi pracy i zachodów, by instytucję nalezyicie rozwinać i doprowadzić do stanu rozkwitu, na jaki jej siły wewnętrzne pozwalają.

Oświadczenie.

W „Kurjerze Polskim” ozytamy: Wobec pojawienia się w prasie protestu pewnych grup politycznych przeciw uchwałom wiecu z dnia 8-go września r. b. — oświadczamy co następuje:

1) Powstanie Niepodległego Państwa Polskiego i Armji Narodowej, oraz wzięcie udziału w walce z Rosją przez Państwo Polskie jeszcze w czasie obecnej wojny, jest programem świadomych mas narodu polskiego.

2) Podpisane na proteście z dn. 9 września grupy polityczne nie mogą pretendować do przemawiania w imieniu szerszych kół społeczeństwa, a tembardziej w imieniu jego większości.

Część grup tych jest związana tradycją i niedawną przeszłością ze zdyskredytowaną w oczach społeczeństwa akcją filorosyjską, inne zaś pod osłoną „neutralistycznego” programu politycznego sankcjonują bierność narodu w obecnej przełomowej chwili. Treść ogłoszonego protestu świadczy, że podpisane pod nim grupy — chcemy wierzyć, iż w większości bezwiednie — były w danym wypadku narzędziem w ręku tych, którzy dotąd starają się w imieniu Polski prowadzić politykę moskalfilską.

W proteście tym widzimy czyn przeciwstawny dążeniom niepodle-

głościowemu narodu i wskutek tego uważamy za swój obowiązek stwierdzić, iż nie jest on wyrazem poglądów szerszego odłamku opinii polskiej.

3) Mimo dzielących nas z Klubem Państwowców Polskich różnic w taktyce politycznej, wzięliśmy udział we wspomnianym wiecu ze względu na jego przedmiot i stwierdzamy raz jeszcze, że uchwały tam zapadłe są zgodne z opinią szerokich mas polskiego społeczeństwa.

Centralny Komitet Narodowy, w imieniu następujących stronnictw politycznych:

Narodowego Związku Robotniczego;
 Polskiej Partji Socjalistycznej;
 Polskiego Stronnictwa Ludowego;
 Związku Niepodległości;
 Związku Patriotów,

oraz podległych C. K. N. Okręgowych Organizacji Narodowych całego kraju.

Kursa odbudowy miast i wsi.

Wydział odbudowy wsi i miast Ł. O. R. O. nadesłał nam następujący artykuł:

Wojna, tocząca się od lat dwóch na ziemiach polskich, postawiła społeczeństwo nasze wobec bezwzględniego w swej konieczności, a olbrzymiego zadania: odbudowy kraju w najbliższej przyszłości. Odbudowa ta powinna nie tylko wszystkie wyrządzone przez wojnę szkody naprawić, nie tylko przywrócić krajowi jego poprzedni dobrobyt, lecz niemniej wprowadzić jaknajdalej idące ulepszenia w dziedzinie techniki i higieny, ekonomii i estetyki, jakich kraj nasz domagał się oddawna.

Do pracy tej, przerastającej swym ogromem i doniosłością zakres dotychczasowego, normalnego ruchu budowlanego, społeczeństwo nasze stanąć musi natychmiast; nie posiada jednak odpowiedniego przygotowania pod wielu względami, zwłaszcza zaś brak mu zastępów wykwalifikowanych sił technicznych, posiadających oprócz wiedzy zawodowej zrozumienie należyte zadań i celów odbudowy. Brak ten, wynikły z tyloletniego, systematycznego uniemożliwiania rozwoju szkolnictwa technicznego w kraju, grozi obecnie oddaniem tak odpowiedzialnej pracy w ręce niepowołane i niewykwalifikowane, budzi poważne obawy ze pracy, wykonana nieracjonalnie, zmarnotrawi nieprodukcyjnie olbrzymie kapitały, jakie odbudowa kraju pochłonać musi i odbije się zgnębnie na zdrowiu, rozwoju i kulturze przyszłych pokoleń.

Niebezpieczeństwu temu zapobiedz jest w stanie jedynie przygotowanie celowe odpowiednich sił technicznych, rozporządzających dostatecznym zasobem wiedzy zawodowej i zdających sobie dokładnie sprawę ze związku tej pracy z całokształtem zadań gospodarczych i społecznych przeżywaną obecnie doby. Ze względu na niecierpiący zwłoki charakter rozpoczynającej się już prac, z od-

budową kraju związanej, do celu pożądanego doprowadzić może nie tworzenie nowych uczelni technicznych dla młodzieży, zawodowi temu poświęcić się pragnąć, lecz zjednoczenie pod sztandarami pracy odnowicielskiej nieskoordynowanych dotychczas rozproszonych po kraju budowniczych i techników budowlanych, przez uzupełnienie ich wiedzy technicznej i dopełnienie jej wiadomościami, bezpośrednio z sprawą odbudowy kraju związanymi.

W myśl założenia powyższych Wydz. Budowlany R. G. O. postanowił powołać do życia kursa jednoroczną odbudowy miast, miasteczek i wsi polskich, przeznaczone dla budowniczych i techników budowlanych, posiadających wyższe lub średnie wykształcenie techniczne. Kursy te, których siedzibą będzie szkoła przemysłowo-techniczna pod kier. Wł. Piotrowskiego, stanowią samodzielną całość, subwencjonowaną i kierowaną przez Wydział Budowlany R. G. O. w myśl statutu, opracowanego przez Wydział i zatwierdzonego przez władze okupacyjne.

Na kursach będą wykładane przedmioty następujące:

- 1) Materiały budowlane krajowe, ze szczególnym uwzględnieniem technologii, drzewa, cegły (ceramika), za zajęciami praktycznymi;
- 2) Konstrukcje budowlane w zastosowaniu do potrzeb miast, miasteczek i wsi polskich z ćwiczeniami rysunkowymi;
- 3) Architektura polska: formy architektoniczne i typy budynków w architekturze ludowej, miasteczkowej i miejskiej na ziemiach polskich z ćwiczeniami rysunkowymi;
- 4) Zasady projektowania budynków wiejskich i miejskich, gospodarczych, mieszkalnych przemysłowych i społeczno-kulturalnych, z planowaniem wsi i miasteczek z ćwiczeniami w projektowaniu;
- 5) Administracja budowlana: przeprowadzenie robót, kosztorysy, umowy, buchalterja i korespondencja biurowa, spółki i przedsięwzięcia biurowe, prawo budowlane, obowiązki technika;
- 6) Miernictwo w zastosowaniu do budownictwa, z ćwiczeniami praktycznymi;
- 7) Zarys ekonomii społecznej i polityko-ekonomicznej z uwzględnieniem Królestwa doby powojennej, ruch współdzielczy, kooperatywy.
- 8) Zarys historii życia gospodarczego i kulturalnego w Polsce: warunki etnograficzne kulturalno-obyyczajowe, prawno-polityczne gospodarcze rozwoju wsi i miast polskich;
- 9) Melioracje rolne, drenowanie, komasacja gruntów;
- 10) Rysunki odręczne, ołówkiem, piórkiem akwarela; perspektywa budowlana.

Dla ułatwienia korzystania z kursów osobom, pracującym zawodowo wykłady i zajęcia praktyczne na kursach odbywać się będą w godzinach popołudniowych (od 3-ej do 8-ej) a także oznaczono możliwie niski wpisowe w ilości rb. 50 rocznie. Osoby interesujące się poszczególnymi przedmiotami, będą mogły zapisywać się na nie w charakterze wolnych słuchaczy. Świadczenia z ukończenia Kursów po odbytych egzaminach wy-dawać będzie Wydział Budowlany R. G. O.

Spodziewać się należy, iż przygotowani w ten sposób i wykwalifikowani technicy utworzą kadry pracowników Wydziału Budowlanego, będących uświadomionymi i gorliwymi krzewicielami idei kultury i sztuki narodowej, i wnoszącymi trwałe podwaliny pod nowe życie odradzającego się kraju.

Reflektanci na słuchaczy kursów jednorocznych odbudowy miast, miasteczek i wsi polskich mogą zasięgnąć bliższych informacji w Wydziale odbudowy wsi i miast L. O. R. O., Piotrkowska 96 III-a piętro.

Kronika

— Z VII Łódz. Tow. Pożyczkowo-Oszczędnościowego.

Wypłata wkładów oszczędnościowych w VII Łódz. Tow. Pożyczkowo-Oszczędnościowym (Przejazd 34) uskuteczniła jest obecnie w środy i piątki, od godz. 7-ej do 9-ej wieczorem.

W okresie wojny wypłacono tych wkładów na sumę 41,000 rb. 86 kop., z czego w samym tylko roku bieżącym (do 1 września) rb. 20,701 kop. 92 podczas, gdy w tymże okresie wojny spłacono rat pożyczkowych na sumę 8,759 rb., 16 kop. z czego w roku bież. (do 1 września) — 1346 rb. 95 kop.

Okazuje się więc, iż suma wypłat przewyższa wpływy o 38,141 rb. 70 kop.

Fundusz na wypłatę tych wkładów Zarząd Tow. czerpał z kapitałów, ulokowanych w bankach tutejszych, lecz obecnie, wobec takiego zapotrzebowania, fundusz ten jest na wyczerpaniu.

By jednak żadną miarą nie dopuścić do przerwy w wypłacie wkładów oszczędnościowych, Zarząd Tow. za naszym pośrednictwem zwraca się z horącą prośbą do dłużników, by pobrane pożyczki zwracali do kasy choć w częściowych ratach.

(Laj.).

— Miejscowa Rada Opiekuńcza powstała w Zerominie na ym. Zeremin w następującym składzie:

Władysław Kasaludzki — przewodniczący, Adam Białowas — wiceprzewodniczący, Henryk Legens — skarbnik, Helena Kopańska, Zygmunt E. Lempicki, Władysława Lempicka, Henryk Brochocki, Antoni Rzepecki, Franciszek Pokorski, Zygmunt Andrzejewski, Władysław Wójcik, Kawimierz Stepowski, Mieczysław Domowicz, Anna Lemer, Fortunat Miszewski, Józef Czapski.

— Osobiste.

W dniu wczorajszym zawiązał do naszego miasta przewodniczący Wydziału Rejestracji Strat Wojennych przy G. R. O. mec. Olszewski, w celu wzięcia udziału w naradach członków Wydziału Strat przy L. R. O.

(L)

— Wznowienie szczepień.

Szczepienie ospy ochronnej osobom, które dotychczas jeszcze operacji tej nie uległy, rozpocznie się w dniu 2 października.

(L)

— Z kooperatyw.

Przy Delegacji Zaprow. Miasta organizuje się Komisja, która będzie systematycznie dokonywać kontroli w kooperatywach w celu ustalenia, czy produkty, otrzymane z Magistratu sprzedawane są podług cen ustalonych, i czy są one proporcjonalnie podzielone.

(a)

— Ze stowarzyszenia im. Matuszki.

Zarząd Stow. otrzymał z magistratu pozwolenie na utworzenie kuchni przy Stowarzyszeniu, która jakkolwiek nie będzie subsydjowana otrzyma jednakże pewną kwotę na kupno inwentarza.

Obiady w cenie 10 kop. składać się będą z porcji zupy i chleba.

(a)

— Z Tow. Brzew. Oświaty.

Do grupy algebry, prowadzonej przez p. Moskiewiczównę przyjmowani są jeszcze uczniowie. Wymaganą jest znajomość arytmetyki.

Zapisz na algebrę, jak również na arytmetykę (kurs wyższy) i fizykę przyjmuje biuro Tow., codziennie od 6 — 7.

— Ze szkół.

W polskich szkołach początkowych miejskich № 8 (Południowa 40) i № 20 (Widzewska 13) są wolne miejsca, zwłaszcza w starszych oddziałach.

— Ku oświacie.

Dowiadujemy się, że we wsi Kurówice, gm. Brójce (pow. Łódzki) powstało Tow. Oświatowe im. Tad. Kościuszki.

Tymczasowy zarząd powierzono w ręce braci Józefa, Jana i Jędrzeja Wirów, Jana Sejbudy, Ant. Gładysza i Fr. Dolińskiego.

Towarzystwo, mające na celu krzewienie oświaty wśród włościan, urządzać będzie odczyty, pogadanki naukowe, przedstawienia amatorskie, a także otwiera wkrótce bibliotekę i czytelnię w specjalnie wynajętym po temu lokalu.

Ustawa Tow. została już przez władzę zatwierdzoną i takowe w tych dniach rozpocznie swą działalność.

Książki w ilości kilkuset tomów już zostały zakupione.

(L)

Wypadki i kradzieże:

— Upadek z tramwaju.

Onegdaj o godz. 11-ej wieczorem, idąc do domu na ulicę Zgierska 111, wyskoczył z tramwaju 55-letni policjant Wilhelm Kaiser i uległ okaleczeniu całego ciała.

Rany opatrzył lekarz Pogotowia.

(a)

— (L) W studni.

Wczoraj przy naprawianiu studni na posesji Sandberga przy ul. Dzielnej № 23 ślusarz, za cęty wewnątrz tejże nagle zasłabł. Syn właściciela domu 32 letni Dawid Sandberg, w celu udzielenia pomocy ślusarzowi, spuścił się do studni, lecz wskutek zatucia gazami, stracił przytomność i runął na dno studni głębokości 30 metrów. Ślusarzowi jakoś udało się wydostać lecz Sandberga, po bezowocnych usiłowaniach strażaków Małarskiego i Bogusza dopiero starsz. str. Kamińskiego, powiodło się wydobyć lecz już bez życia.

— (L) Dowiadujemy się, że drugi podobny wypadek zdarzył się przy ul. Nawrot № 12 gdzie, zajęty naprawą studni, ślusarz Klinek, za ruty gazami spadł na dno, ponosząc śmierć na miejscu.

Klinek pozostawił żonę i dwoje dzieci.

— Strzelec fugiem.

Wczoraj o godz. 12 w południe przy ulicy Rzgowskiej 72, przez nieostrożność otruła się kugiel 44 letnia rezerwistka Ludwika Reiner.

Pierwszej pomocy udzielił jej lekarz Pogotowia, pozem w stanie ciężkim odwieziono ją do lecznicy Unitas przy ulicy Pustej.

(e)

Ze związków i stowarzyszeń:

— Ze Związku Zaw. Prac. Krawieckich.

Onegdaj odbyło się posiedzenie Zarządu Związku przy udziale delegatek sekcji krawczyń. Tematem obrad były: brak pracy i wynikająca stąd sytuacja wewnątrz związku. Referent zarządu stwierdza, że pomimo rozpoczęcia się zwykłego sezonu jesennego, wśród krawców, zwłaszcza męskich, brak pracy daje się jeszcze odczuwać. Taki stan rzeczy wpływa bardzo ujemnie na rozwój organizacji zawodowej. Bezrobotni członkowie zw. z powodu braku środków do życia, zmuszeni są niejednokrotnie do wyjazdu z miasta, lub też do przetrwania się do innej jakiegokolwiek nadarzającej się pracy, co rozbija szeregi związku i osłabia odporność zorganizowanych. Wobec tego, że narazie trudna jest oczekiwać zmiany na lepsze, — tylko ściślejsze zacieśnienie węzła solidarności pomiędzy pracownikami i ujednostajnienie działalności związkowej, może do pewnego stopnia złagodzić ostra przesilenie na polu warunków pracy.

Po dłuższym wymianie zdań zarząd zw. stwierdzał wytyczne dalszej działalności:

1) W celu uniknięcia wzajemnego rożgoryczenia, powstającego z powodu braku zajęcia, koniecznym jest aby praca z zakładach krawieckich rozkładana była możliwie równomiernie na wszystkich pracowników danego zakładu.

2) O każdym wakuującym miejscu pracy należy niezwłocznie zawiadomić zarząd związku.

3) Wszystkie zatargi i nieporozumienia pracowników z majstrami winny być zatawiane tylko za pośrednictwem związku.

W końcu zarząd polecił komisji ankietowej aby ostatecznie uporządkowanie danych o warunkach pracy zakończono zostało w ciągu dni najbliższych.

Powyższe wnioski zarządu oraz materiały komisji ankietowej, wniesione zostaną na porządek dzienny nadzwyczajnego ogólnego zebrania związku, które odbędzie się w końcu b. miesiąca.

— Zebranie Związku Włóknistwo.

W niedzielę, dnia 17 września b. r. odojedzie się w Zgierzu w lokalu własnym przy ulicy Łęczyskiej 29 8 o godz. 3 po południu zebranie Łódzkiego Związku Włóknistwo z następującym porządkiem dziennym: 1) sprawozdanie zarządu, 2) wskazania na przyszłość, 3) wybór zarządu, 4) wolne wnioski.

Liczny i punktualny udział członków pożądany.

(e)

— Ze Stow. akuszerok (żyd.).

Na wczorajszym posiedzeniu akuszerok uchwalono urządzić szereg odczytów.

(L)

Z Warszawy.

:: Z Rady Miejskiej.

Na wtorkowym posiedzeniu Rady m. stoł. Warszawy pod przewodnictwem dr. J. Zawadzkiego prawie jednomyślnie uchwalono: wniosek o zaciągnięciu pożyczki miejskiej w sumie 20 milionów rubli, i zaciągnięciu pożyczki krótkoterminowej na pokrycie bieżących wydatków w kwocie 3 milj. rubli.

Podczas przeprowadzenia uchwały zaszedł niemiły incydent z rad. Prituckim; na skutek ogólnego poruszenia przewodniczący zmuszony był głos p. Prituckiemu odebrać.

Wobec zarzutów, czynionych przez p. Łypacewicza skarbnikowi miasta p. Zienkowskemu, po oświadczeniach ławnika Karpińskiego, przewodniczący zaznacza, iż całą kwestię uważa za osobistą.

Po dodatkowych wyborach 11-tu nowych członków Komisji finansowo-budżetowej — posiedzenie o godz. 11 min. 30 — zamknięto.

Obok incydentu z rad. „Momentu“ podczas obrad zaszedł podobny i z p. Hirszhornem. W odpowiedzi na wywody tego ostatniego, o gnębieniu żydów przez polaków nastąpił mówca p. Żukowski wyrażał panoszenie się żydów i wrogi ich stosunek do polaków.

Oświadczenia p. Ż. i rad. Hirszhornego o żydach polaków wywołały suto oklaski.

:: Strajki lokatorów

W wielu domach, nie posiadających elektryczności i gazu, lokatorzy, którzy płacą komorne, urządziła strajki, wstrzymując wypłatę należnego od nich komornego do czasu urządzenia w ich mieszkaniach oświetlenia elektrycznego lub gazu.

Donosi o tem „Kurjer Polski“.

:: Zegar na zamku królewskim. Odnawianie i gruntowna naprawa zegara na wieży Zamku królewskiego postępuje szybko.

Tow. Opieki nad Zabytkami Przeszłości zwróciło się do Magistratu z prośbą o dopilnowanie, aby na tarczy zegarowej zachowano jej cechy historyczne.

:: Z Tow. Kredytowego m. Warszawy.

Ogólna suma pożyczek Tow. Kredytowego m. Warszawy, obciążających do dn. 31 marca r. b. 3801 nieruchomości warszawskie wynosi 168,240,500 rubli; 408 nieruchomości Pragi obciążonych jest pożyczką w sumie 8,567,400 rb.

Na mocy uchwały z dn. 18 go grudnia r. z. wypłacono, tytułem pożyczki dodatkowej wojennej, wynoszącej 10 pr. pożyczki pierwotkowej pe dn. 25 sierpnia r. b. łącznie 4,938,300 rb.

:: Tramwaj w Mokotowie.

W Magistracie otrzymano zawiadomienie, że zarząd tramwajów miejskich zamierza rozpocząć budowę linii tramwajowej od rogatki Mokotowskiej wzdłuż ul. Nowo-Aleksandryjskiej do kościoła w Mokotowie. Projekt tej nowej linii i tramwa owej i kosztorys jej budowy będzie przedstawiony wkrótce Radzie Miejskiej do zatwierdzenia.

Z prowincji.

Δ Z Będzina.

Na ostatnim posiedzeniu Stow. Własć. Nieruchomości debatowano nad świeżem zarządzeniem elektrowni miejskiej, która zmieniła prąd, zmuszając tam właścicieli domów do zamiany całego urządzenia elektrycznego na ich posesjach.

Właściciele żądają, by przeróbki dokonane zostały na koszt elektrowni.

— Wkrótce utworzoną zostanie szkoła rzemieślnicza z kilkoma oddziałami dla różnych rzemiosł.

Δ Z Siediec.

Jak donoszą gazety żydowskie radni miasta pp. Goldberg, Kilman, Reiman, Rubinstein, Landau, Gutgold, Cukier, Toszel i asesor adwokat Hartglas podali się w dniu 23 sierpnia do dymisji, wskazując motywy w memoriale, gdzie między innymi zaznacza, że wynika to poniekąd z powodu uteporozumień które zaszły między nimi a resztą radnych.

(e)

Δ Z Tomaszowa.

Od 11 b. m. ilość chleba za kartkami chlebowymi została powiększona do 7 funtów na osobę na przeciąg 2 tygodni.

— W mieście utworzony będzie związek wszystkich kooperatyw.

— Utworzone przed rokiem Stowarzyszenie dla niesienia pomocy kobietom, wstydzącym się zebrać, rozwija się bardzo pomyślnie i liczy 230 członków

Zapomogi pieniężne wydawane są co dwa tygodnie.

V Łomża.

„W łag.“ donosi: „W Łomży, według ostatniego spisu ludności dokonanego przez magistrat w celu zaprowiantowania miasta, znajduje się 74 domów i 18,360 mieszkańców, z czego żydów 11,233, polaków 8,895, ewangelików 183, a prawosławnych 49.

Przed wojną Łomża liczyła przeszło 30,000 mieszkańców.

V Żydy urzędnikami.

Z Ostrowia w gub. łomżyńskiej piszą do „Momentu“, że w tamtejszym magistracie prawie wszyscy urzędnicy są żydami.

Δ Z Częstochowy.

Na ostatnim posiedzeniu Rady Miejskiej uchwalono wyasygnować 10,000 rb. na otwarcie nowych szkół.

Z bliska i z daleka

§§ Kraków—Kielce.

„W łag.“ donosi:

„Z rozporządzenia komendanta twierdzy krakowskiej, z dn. 31 sierpnia wstrzymana została komunikacja samochodowa między Krakowem a Kielcami, ponieważ komunikacja kolejowa Miechów—Działoszyce, oraz linia Koźmierów—Miechów wkrótce stanowiąc będą bezpośrednie połączenie Krakowa z Kielcami.“

§§ Język polski na Litwie.

Gazety polskie, wychodzące w Piotrgrodzie donoszą, że za pozwoleniem rosyjskiego ministra oświaty wprowadza się w Aleksejewskim gminie zuzum zenskiem w Mińsku we wszystkich klasach wykład je yka polskiego. Ma to nastąpić już z początkiem najbliższego roku szkolnego. Organy polskie wyraża a z powodu tego co prawda pewne zadowolenie, lecz nie chcą oddawać się pod tym względem żadnym iluzjom, bo żądy rosyjskie bywa a nadzwyczaj zmienne i podobnych rozporządzeń, które jednak w praktyce nigdy nie zostały wprowadzone, było już w Rosji więcej.

§§ Polacy w okręgu orenburskim.

Gubernia Permska, przyłączona została do okręgu orenburskiego, w skład którego wchodzi również obwód Tugajski. Biuro pełnomocnika orenburskiego Tadeusza Podkomorskiego przeniesiono w sierpniu z Orenburga do Ekaterynburga w gub Permskiej.

Teatr i Sztuka.

Teatr Polski (Ceglina 69).

W sobotę, 16, otwarcie sezonu klasyczna komedia „Arystofanesa“ „Gromiwoję“ z p-nią Ewą Korozak w roli tytułowej.

Wkraczając na nowe i zupełnie nieznanie tory inscenizacji, ukazał reż. Janusz Orliński „Gromiwoję“, a następnie szereg utworów wielkiego repertuaru w ramach świeżej konstrukcji scenicznej, którą stanowiąc będą „stupy“ czyli t. zw. „stała struktura“; liczne aparaty w dziedzinie efektów świetlnych, po raz pierwszy również zastosowane u nas, dopełniać będą ciekawych reform bieżącego sezonu sceny polskiej w Łodzi.

OBWIESZCZENIE

Na zasadzie § 2 odst. 2 rozporządzenia dotyczącego waluty w General-Gubernatorstwie Warszawskim z dnia 8 kwietnia 1916 r. postanawiam co następuje:

Art. 1.

Urzędowe obliczenie ustanawia się aż do dalszego zarządzenia na

1 marka—53 kop.

1 rubel—190 fen.

Art. 2.

Kurs obliczenia otrzymuje moc obowiązującą z dniem 15 września 1916 r.

Szef zarządu

przy General-Gubernatorstwie Warszawskim
podp. w. Kries.

OBWIESZCZENIE

W celu usunięcia wątpliwości wskazuję na to, że ustalony obwieszczeniem moim z dnia 30-go lipca 1916 r. termin obliczenia i uiszczenia w ciągu miesiąca grudnia podatku od dochoda osób, zatrudnionych w przedsiębiorstwach obywatelskich do publicznego składania rachunków, zniesiony został artykułem 26 ogłoszonych 2-go września 1916 r. przepisów wykonawczych pana Szeła Zarządu przy Warszawskim General-Gubernatorstwie, dotyczących ściągania powyższego podatku, na zasadzie którego terminy te ustalone zostały na 15 stycznia i 15 lipca każdego roku.

Wykazy więc za I półrocze co do tego podatku za upłynięty już 15 lipca r. b. termin obliczenia i uiszczenia tegoż winny być niezwłocznie sporządzone i przedstawiane najpóźniej do 30 września r. b. do Wydziału podatkowego Cesarstwa Niemieckiego Prezydium Policji, a podatek sam do kasy wniesiony.

Łódź, dnia 13 września 1916 r.

Cesarstwo-Niemiecki Prezydent Policji

w. zast.

Dr. Wolff.

WOJNA.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (Urzędowo).

Wielka Kwatera Główna, 14 września.

Wschodnia widownia wojny.

Front wojsk ks. Leopolda Bawarskiego.

Sytuacja jest niezmienną.

Front wojsk generała kawalerji arcyksięcia Karola.

W Karpatach nie powiodły się zamiary Rosjan wykonania szturmów na Kapul. Na zachodzie od Kapulu walka toczy się jeszcze.

W Siedmiogrodzie nie zaszły żadne wydarzenia o jakiegokolwiek znaczeniu.

Zachodnia widownia wojny.

Front wojsk generała-feldmarszałka Ks. Rupprechta Bawarskiego.

W bitwie nad Somme toczy się obustronna walka artylerji z ogromną gwałtownością.

Ponowne silne ataki nieprzyjacielskie pomiędzy Ghinchy a Somme i na licznych punktach na południu od rzeki, zostały krwawo odparte.

Podczas kontrataku odzyskano częściowo teren; wzięto jeńców i zdobywc.

Front Niemieckiego Następcy Tronu.

Na prawo od Mozy wśród chwilami bardzo ożywionej działalności o gniowej rozwinęły się w odcinku — Thlaumont—las Chapitre walki piechoty na zachodzie od wąwozu Souville.

Balkkańska widownia wojny

Grupa wojskowa generała feldmarszałka Mackensena.

Wśród pomysłowych walk wojska niemieckie, bułgarskie i tureckie posuwają się w Dobrudży dalej naprzód.

Front macedoński.

Wznowiona działalność bojowa po obydwóch stronach jeziora Ostrowo, na froncie Mogleny i na wschodzie od Wardaru.

Na północy od Ceganska—Planina, jak również u Kukurur i Kovil odparto ponowne silne ataki nieprzyjaciela.

Kavalla obsadzoną została przez wojska bułgarskie.

Pierwszy Generał-Kwatermistrz Ludendorff.

Komunikat austriacki.

WIEDEN, (Urzędowo) 14 września.

Wschodnia widownia wojny.

Front przeciwko Rumunii.

Ataki nieprzyjacielskie na zachód i na wschód od Nagy-Szeben zostały odparte.

Na pozostałych częściach frontu nie zdarzyło się nic szczególnego.

Front wojsk generała kawalerji arcyksięcia Karola.

W Karpatach ponownie toczą się gwałtowne walki. Po obfitem przygotowaniu artyleryjskim, które wzmożło się do ognia huraganowego, nieprzyjaciel rzucił się na stanowiska nasze na Smotriczu, Ludowej i Kapulu i został krwawo odparty.

W dolinie Cibo walka trwa jeszcze.

Front wojsk ks. Leopolda Bawarskiego.

Sytuacja nie uległa zmianie.

Włoską widownia wojny.

Nieprzyjacielski ogień działowy w kierunku piaskowzgorza Karsu przybrał wyraźnie na sile.

W Tyrolu wojska nasze oczyszczają w dalszym ciągu teren Forane. Przy zdobywaniu tego stanowiska górskiego wzięty one do niewoli 44 strzelców alpejskich, w tej liczbie 2 oficerów, i zdobyły 1 karabin maszynowy, oraz znaczne zapasy. Stanowiska nasze na pasmie Fassano znajdują się pod ustawicznym ogniem artyleryjskim.

Południowo-wschodnia widownia wojny.

Nic szczególnego.

Zastępca szefa sztabu generalnego v. Hoefler,

marszałek polny porucznik.

Sprawozdanie admiralij austriackiej.

WIEDEN. Urzędowo donoszą 14-go września:

Dnia 13 września po poł. eskadra hydroplanów nieprzyjacielskich, złożona z 18 aparatów systemu Caproni, w towarzystwie 3 samolotów ochronnych, wykonała atak na Tryes. Dla poparcia ataku w zatoce zatrzymało się 6 torpedowców nieprzyjacielskich i dwie łodzie motorowe. Rzucano liczne bomby, wyrzadziwszy jednak bardzo nieznaczne szkody materialne, a żadnych militarnych. O ile wiadomo, został lekko ranny 1 człowiek. Porucznik okrętu liniowego, Banfield, w walce powietrznej zmusił nieprzyjacielski samolot do chronnego do lądowania i odwrotu do za linje nieprzyjacielskie. Własne nasze samoloty i baterje ochronne ugodziły torpedowce nieprzyjacielskie. W tym samym czasie nad Terrenzo pojawiła się eskadra samolotów nieprzyjacielskich i rzuciła około 20 bomb. Po za zburzeniem schroniska polowego nie wyrzadzone strat żadnych.

Dowództwo floty.

Komunikat bułgarski.

SOFJA, 13 września. — Główna kwatera donosi 12 września:

Front rumuński:

Nad brzegiem Dunaju panuje spokój. Pochód naszych wojsk w Dobrudży odbywa się w dalszym ciągu.

Na froncie macedońskim:

Wczoraj w dniu 11 września w okolicy jeziora estrowskiego słabszy ogień działowy i walki patroli. W dolinie Moglena użyty wróg małymi oddziałami, atak odparto go wszędzie ogniem. Nad Wardarem i pod Doirenem żywy ogień działowy.

Pod jeziorom Butkovo ruszyły naprzód dwie kompanje włoskie z karabinami maszynowymi i szwadronem jazdy w kierunku na wieś Butkowo-Dzumna, atoli przeciwatakami śmiałym naszych wojsk e rozpedzono, przyczem zabrano w niewole 30 włochów. W dolinie Strumy przeciwnik w walkach z dnia 10 września pod wsiemi Nevo-len i Nardzikbij stracił 7 oficerów i około 100 ludzi. Zdobyto mnóstwo karabinów, tornistrów, amunicji i innego materiału wojennego. W tych walkach wzięto do niewoli dwóch oficerów szkockich i 100 angiolków. — Nad wybrzeżem egiejskim krąży flota nieprzyjacielska. Nasze samoloty morskie uderzyły ze skutkiem na nieprzyjacielską flotę w porcie Kawalla.

Co opowiadają Rosjanie.

PIOTROGROD, 14 IX. — W sprawozdaniu urzędowym z dnia 13 września.

Na froncie zachodnim:

W okolicy miasta Rygi i rzeki Dornia Okta-te (?) wzmożła się znacznie nieprzyjacielska służba lotnicza. W okolicy na południe od jeziora naszym ogniem powstrzymaliśmy nieprzyjaciela usiłującego przekroczyć Bystrycę. — W Karpatach lesnych nieprzyjaciel w górnym biegu Czarnego Czaromosa daromnie usiłował atakować zdobyte przez nas owoiska wzgorza. Na morzu Bałtyckim nasza flota bombardowała w dniu 9 września skutecznie nieprzyjacielskie parowce rybne w pobliżu cieśniny morskiej liben. Niektóre parowce zmuszono do dopłynięcia do brzo-gu.

Na froncie kaukaskim: Położenie niezmienną.

Komunikaty francuskie.

PARYŻ, 14-go września. — Urzędowo donoszą dnia 13 września po południu:

Na północy od rzeki Somme trwała walka wczoraj wieczorem z wyraznym sukcesem dla oręża francuskiego. Wieś Bouchavesnes zajęli francuzi w całości. Dniś rano francuzi postępowali dalej naprzód ku wschodowi. Wzięliśmy szturmem osadę Bois Labé, położoną w odległości 600 metrów na wschód od drogi do Bèthune, na południowo-wschód od Bouchavesnes.

Na prawym brzegu Mozy postąpiliśmy cokolwiek naprzód w północnej części Vaux i Chapitre. Walka artyleryjska w okolicy Fleury-Chenois trwa nadal. Zresztą wszędzie na froncie noc była spokojna.

PARYŻ, 14 września. — Urzędowo donoszą 13 września wieczorem:

Na północy od rzeki Somme rozszerzyliśmy znacznie nasze pozycje w tej części naszego frontu, która leży naprzeciwko osady Combles, a na południe od osady Briz cały przez nieprzyjaciela mocno zbudowany system rowów strzelców wzięliśmy szturmem. Gwałtownemu atakowi nieprzyjaciela, wykonanemu przez 2 pułki i skierowanemu na osadę Bois Labé, udało się początkowo zdobyć tę osadę, ale nasze wojska przez nowy niepohamowany atak wyparły nieprzyjaciela z pozycji, którą znowu posiadamy w całości. Na południe od tej miejscowości wzgorze 76 było przedmiotem ataku. Nasza piechota utrzymała się przy swojej zdobyczy. Liczba nierannych jeńców, wziętych wczoraj i dziś, przekracza obecnie 2300. Zdobywc, pozostawiona przez nieprzyjaciela, obajnuje, o ile ja dotychczas zliczono, 10 dział, między nimi kilka ciężkich, i około 40 karabinów maszynowych, wszystkie w odcinku wsi Bouchavesnes.

Front saloniński.

Na froncie Strumy położenie się nie zmienia. Na lewym skrzydle trwa ofensywa armji serbskiej. Na północno-zachód i na zachód od jeziora ostrowskiego toczą się gwałtowne walki. Na południowo-zachód od jeziora zaznaczają się postępy u wojsk serbskich.

Internowanie korpusu greckiego.

BERLIN. Urzędownie ogłoszono, że dowódca 4-go korpusu armji greckiej, stojącego załogą w Seresie, Dramie i Kawalli, zwrócił się do naczelnego dowództwa niemieckiego, aby wzięło wojsko jego w opiekę przeciw utrudnieniom, wywieranym ze strony koalicji, która odcięła temu korpusowi łączność z krajem i nie dopuszcza żywności, skutkiem czego wśród wojska szerzy się głód i choroby. Prośbie jego stanie się kadoś. Aby uniknąć naruszenia neutralności Grecji, porozumiano się z dowódcą korpusu, że cały podwładny mu oddział, razem z uzbrojeniem, jako neutralny przeniesiony będzie do Niemiec i tam pozostanie, traktowany po przyjacielku, aż do czasu, gdy Grecja będzie wolniona od najścia koalicji.

Corpus grecki pod opieką Niemiec.

BERLIN, 14.9. — „Vossische Ztg.“ wiaduje się, że oficerowie 4 korpusu armji greckiej, który oddał się pod opiekę niemiecką, przybyli wraz z rodzinami. Oficerowie chcą ten sposób uchronić swe żony i dzieci od męki i głodu, zagrażającym dla koalicji. Niebezpieczeństwo to w większych postojach 4 korpusu armji greckiej zagroziło nie tylko żołnierzom, lecz również ich bliskim. Nazwisko generała dowodzącego 4 korpusu nie jest jeszcze wiadomem.

Zresilenie gabinetowe w Grecji.

TENY, 14.9. Agencja Havasa donosi: Kwestja gabinetowa jeszcze niezwiazana. Dziś nie było narad urzędowych.

Głenet Dimitrakopulosa.

TENY, 14.9. „Agencja Havasa“ donosi: Zapytał Dimitrakopulosa, czy nie jest się utworzenia gabinetu. Dimitrakopulos zasadniczo wyraził zgodę i będzie dziś przez króla wyjęty na posuchaniu, poczem komunikuje ambasadorom koalicji swoje zapatrywania i powzięte stateczną decyzję.

Tajemnt w Grecji.

BERLIN. Korespondent specjalny „Tche Rundschau“ donosi z Genewy:

Z telegrafu do „Petit Parisien“ francuzi zajęli biuro telegraficzne pocztowe w Kozani.

Rządki zakazał flocie greckiej posługiwać przyrządami telegrafu iskrowego. Według dziennika „Progres“, stronnicy Venizeloz przygotowują wielką manifestację, zdanem ich, rząd grecki przeszy się z zajęciem sta-

newiska, odpowiadające interesom narodu. Wobec tego przeciwnicy Venizelosa zapowiadają, że tego samego dnia i o tej samej godzinie urządzą przeciwdemonstrację. Dowódca floty koalicyjnej w porcie Pireusu, admirał francuski Dartige Dufournet, odwiedził admirała greckiego, Cunduriotisa, na pokładzie greckiego okrętu admirałskiego „Avarow.“ Admirałowie rozmawiali przez czas dłuższy. Agencja „Radio“ donosi z Saloniki, że dowódca artylerji trzeciego korpusu greckiego, pułkownik Mazarakis, wystosował list otwarty do króla Konstantyna, w którym błaga go o ratowanie ojczyzny, znajdujące się w niebezpieczeństwie. Według innych informacji, rząd grecki postanowił rozwiązać wszystkie ligi, wtrącające się do spraw politycznych.

BERLIN. Do „Lokal Anzeigera“ donoszą z Genewy: Według pism włoskich, reorganizacja armji salonińskiej nie dotknęła załogi greckiej. Nie poczyniono w niej zmian z obawy, aby zwolennicy tajnych związków, nieprzyjaźnie usposobionych dla koalicji, nie dopuścili się zdrady. Cel głównych ataków salonińskich, utrzymywany jest w tajemnicy. Lecz bę wtajemniczonych ograniczono do minimum.

SZTOKHOLM. Z Aten donoszą do dziennika pietrogradzkiego „Birszewyja Wiedomosti“, że Venizelos otrzymał od rządu greckiego polecenie zaznajomienia się z korespondencją rządu z gabinetami europejskimi w ciągu ostatnich trzech miesięcy, aby mógł wyrobić sobie bezstronny i ścisły pogląd na sytuację Grecji w polityce międzynarodowej.

BERLIN. Korespondent „Berliner Tageblatt“ donosi z Hagii: W Atenach aresztowano pułkownika Kukulidasa, dyrektora wydziału w ministerjum marynarki, za ostry list, wystosowany do rządu, ganiący mocne stanowisko władz greckich przeciwko podlegaczom Grecji do wojny.

BERN, 14.9. Do „Secolo“ donoszą z Aten: Dymisja Zaimisa sprawiła ogromne wrażenie. Krążą pogłoski o przysiężeniu ministerstwa Dimitrakopulosa. Peslowie koalicji usiłowali nakłonić Zaimisa do cofnięcia dymisji.

BERLIN, 14.9. Z powodu wiadomości, że król grecki zamierza zwrócić się do partji postępowej, stojącej pomiędzy Gunaristami a Venizelistami i że chce powierzyć utworzenie nowego gabinetu Dimitrakopulosowi, pisze „Berl. Tagbl.“ między innymi: Liczący obecnie lat 45 poseł Dimitrakopulos był kilkakrotnie ministrem sprawiedliwości. Zrazu zwolennik Venizelosa, później twórca nowej partji. Dziś jest jego przeciwnikiem i uchodzi za męża oddanego wiernie królowi.

Baron Burian o sytuacji.

BUDAPESZT, 14.9. „Budapesti Hirlap“ ogłasza rozmowę swego współpracownika z ministrem spraw zagranicznych, bar. Burianem.

Minister powiedział między innymi:

Byłbym pierwszym, któryby najgoręcej powitał zwołanie delegacji, ponieważ wówczas położyłbym kres wymuszonemu milczeniu i mym oskarżycielom mógłbym w oko spojrzeć.

Na pytanie, czy za cenę ofiar można było rozbreić wrogle usposobienie Rumunii powiedział minister:

Jeżeli hr. Andrassy ustępstwa poczynione przez nas Włochom jako wielkiemu mocarstwu określił jako upokarzające, o ileż bardziej upokarzającym byłoby, gdybyśmy zyczliwość małej Rumunii mieli okupować ustępstwami terytorjalnymi. Także nastąpiłoby to prawdopodobnie, że mały podstępny sąsiad stawiłby wymagania coraz większe.

Dalej powiedział minister z powodu krytyki hr. Andrassy'ego, skierowanej przeciw układowi z Włochami: Hr. Andrassy odczytał wybór z not dyplomatycznych i tak je ugrupował, jak mu się podobało, nie uwzględniając wszystkich. Zapewniam, że mógłbym wybrać inne części, z których wynikałoby, że Sonni-no żadną miarą nie jest tak pocziwym i bez zarzutu mężem, jak go stara się przedstawić Andrassy.

O zawarciu pokoju powiedział minister:

Gdyby się okazała możliwość zawarcia pokoju honorowego, to my i Niemcy z radością z niej skorzystalibyśmy. Co się tyczy specjalnie napadu Rumunii, to zdaje się, iż zmuszenie do wojny nieprzygotowanej Rumunii nie świadczy o potęgę, ale raczej o słabość koalicji. Gdyby koalicja w rzeczywistości była tak silna, jak jej to podoba się głosić, to nie byłaby takiego nacisku wywierania na Rumunię, ani składała tak znacznych ofiar materialnych, aby ekwipie pomoc małej armii rumuńskiej. Nie chcę być prorokiem, atoli mam odwagę powiedzieć, że wobec Rumunii możemy się spodziewać pewnego i rychłego sukcesu.

Po upadku Rumunii i po lichym wyniku obecnej wspólnej ofensywy koalicja przekona się, że dalszy rozwój krwi jest zupełnie zbyteczny.

Zachwiane stanowisko Stuermera?

BERLIN, 14.9. Korespondent piotrogrodzki „Stocholms Tidningen“ donosi z „bezwzględnie wiarogodnego—jak zaznacza—źródła, że stanowisko Stuermera jest zachwiane. Należy się liczyć z jego ustąpieniem.

BERLIN, 14.9. Ze Sztokholmu donoszą do „Lokal-Anzeigera“:

W piotrogrodzkiej sferach biurokratycznych krają uporczywie pogłoska, że prezes ministrów Stuermer, opuści dotychczasowe stanowisko i obejmie przedstawicielstwo rosyjskie przy dworze londyńskim.

Ustąpienie ministra bułgarskiego.

SOFJA, 8.9. (Depesza spóźniona). Doniesienie bułgarskiej Agencji Telegraficznej. Minister spraw wewnętrznych zgłosił swoją dymisję, ażeby ponownie wstąpić do wojska, w randze nadporucznika. Król przyjął dymisję i obdarzył ministra wielkim krzyżem cywilnego orderu zasług. Kierownictwo ministerjum spraw wewnętrznych obejmuje prezes ministrów, Radostawow.

Zamknięcie portów angielskich.

AMSTERDAM, 14.9. Agencja telegraficzna Reutersa donosi, iż od g.

12 i pół nie otrzymała ani jednej depeszy z Londynu. Brak również amerykańskich notowań giełdowych. Wogóle depesze z Londynu nie dochodzą.

ROTTERDAM, 14.9. Wszystkie okręty, gotowe do odjazdu do Anglii z Rotterdamu i Maas-Louis, otrzymały wiadomość, iż przybycie ich do portów angielskich jest niemożliwym.

Zawieszenie komunikacji pocztowej.

HAGA, 14.9. Biuro Wolffa donosi:

Generalny dyrektor poczty komunikuje, że komunikacja pocztowa z Anglią i przez Anglię zostaje zawieszona aż do odwołania. Urzędowo potwierdzono wiadomość, iż wszystkie porty angielskie zamknięto narazie dla okrętów neutralnych.

Wyniki walk w Dobrudży.

WIEDEN, 14.9. Do „Neue Freie Presse“ donoszą z Sofji: Wyniki dotychczasowej walki w Dobrudży są mniej więcej następujące: walki zaczęły się na linii, mającej 180 km. szerokości. Obecnie linia ta skręca się do 100 km., a to po odrzuceniu Rosjan i Rumunów poza Dobricz. Bułgarzy zajęli obecnie przeszło 10,000 km. kw. terytorjum rumuńskiego, a zatem więcej aniżeli 3 lata temu stracili skutkiem najścia Rumunji.

Pod Kowlem.

SZTOKHOLM, 14.9. — „Birzew. Wiedom.“ zamieścił korespondencję swego sprawozdawcy wojennego, przebywającego obecnie na froncie pod Kowlem. Według korespondenta Rosjanie nagromadzili w tych stronach siły bardzo znaczne, natknęli się jednak na nieprzewidziane wielkie ilości przeciwnika. Wobec tego wszelkie wysiłki rosyjskie poszły na marne. Obecnie dowództwo rosyjskie innymi drogami podążać będzie dla osiągnięcia wytkniętych celów.

Sarrail zostaje.

BERN, 14.9. — Rzymska „Agencja Informacyjne“ donosi, że w kołach decydujących państw koalicji nie było nigdy nie myślano o odwołaniu gen. Sarrail, lecz przeciwnie prac

zarówno wojskowa jak i polityczna Sarraila, wykonywana wśród największych trudności, w kołach o których mowa spotyka się z największym uznaniem.

General Pau.

PARYŻ, 14.9. „Matin“ donosi, iż generał Pau powrócił tu wczoraj z Rosji.

Sterowiec angielski.

ROTTERDAM. — W niedzielę zrana sterowiec angielski krążył nad City londyńskim. „Daily Telegraph“ twierdzi, że należy on do licznej floty powietrznej angielskiej, której zadaniem jest straż i obrona wybrzeży angielskich.

Wywóz do Szwecji.

SZTOKHOLM. — Rząd szwedzki otrzymał urzędowe zawiadomienie z Londynu, iż rząd angielski będzie mógł poczynić pewne ułatwienia wywozu znacznej ilości towarów do Szwecji, między innymi kakao, gumy, skór, margaryny, paszy, korzeni i herbaty.

Sken lotnika.

BERLIN, 14.9. Wymieniony chlubnie w sprawozdaniu głównej kwatery z dnia 4 b. m. porucznik, lotnik Fahlbusch z Apolda spadł i zabił się pełnią służbę lotniczą.

„Ruski Inwalid“ o sytuacji w Rumunii.

PIOTROGROD, 14.9. Przez Sztokholm. — „Ruski Inwalid“ zastanawia się nad obecnym położeniem w Rumunii i przychodzi do przekonania, że naczelną dowodztwo wojska rumuńskiego wyteży wszystkie siły, aby nie dopuścić do przekroczenia Dunaju przez armie niemiecko-bułgarskie. W razie bowiem sforsowania Dunaju przez Bułgarów i Niemców, pozycja Rosjan nad Dunajem byłaby raz na zawsze stracona.

Zakaz wjazdu do Piotrogradu.

BERLIN, 13.9. Korespondent „Voss Ztg.“ donosi ze Sztokholmu: Departament policji poda właśnie do wiadomości, iż przyjazd do Piotrogradu dozwolony jest jedynie na mocy osobnego pozwolenia, każdorazowo uzyskanego. Osoby, pragnące wyjechać do Piotrogradu, muszą przed wyjściem uzyskać od władz gubernialnych, które poprzednio komunikują się z centralnymi władzami w Piotrogradzie, decyzje których jest ostateczną. Nie stałym mieszkańcom Piotrogradu pobyt w stolicy dozwolony jest najwyżej na przeciąg 4 tygodni.

Ameryka a Japonja.

NOWY JORK. — Stosunki japońsko-chińskie wywołują tu zaniepokojenie. Międzynarodowe biuro telegraficzne Hearsta donosi z Waszyngtonu, że otrzymane świeżo przez departament stanu zawiadomienie poufne o treści traktatu japońsko-rosyjskiego zmusi rząd amerykański do zwrócenia uwagi mocarstw na ponowne zagrożenie Chin. Donoszą, że ostatnie, otrzymane z Chin, raporty

stwierdzają naruszenie przez Rosję i Japonję zasad drzwi otwartych w Chinach, oraz, że przymerze rosyjsko-japońskie zagraża integralności Rzeczypospolitej chińskiej. Według oświadczeń rządników rządowych, żądania, postawione przez Japonję Chinom w związku z zajściami w Czen czjaninie, są nadmiernie wysokie, naruszają stanowisko Chin, ako mocarstwa zwierzchniego w Mandzurji północno-wschodniej i Mongolji wewnętrznej i nie znajdują się w żadnym stosunku do obrazu, która wyrzuciła żołnierze chińscy Japonję, według danych japońskich.

O czym nie wolno pisać.

SZTOKHOLM, 13.9. Z Piotrogradu donoszą: Według informacji dziennika „Russkija Wiedom.“ rada ministrów rozszerzyła świeżo znacznie listę kwestii, o których w prasie nie wolno pisać. Między innymi dawniejsza lista zabraniała podawania do wiadomości publicznej sprawozdań z rady ministrów w kwestiach związanych z kredytami nadzwyczajnymi, w nowej zaś redakcji zabronione zostały wszelkie informacje, dotyczące obrad i wniosków rady ministrów, pozostałych w związku z wojną. Nowy spis tematów zakazanych już ogłoszono.

Wybuch w francuskiej fabryce prochu.

BERN, 15.9. Podług wiadomości pism francuskich w fabryce prochu w Dayonne nastąpił wybuch. Straty są znaczne. Dwie osoby zabite, około 20 ranionych.

Zamach na generała rosyjskiego.

„Breslauer General Anzeiger“ donosi, że na generała rosyjskiego Sawinskiego, dowodzącego w okręgu Włodzimierza Wołyńskiego, wykonano zamach żołnierz, podobno obłąkany.

Żołnierz zranił generała, poczem sam się zastrzelił.

Generał Sawinski miał w wojsku opinię „wysysacza krwi“.

Przywrócenie państwa kościelnego

Wskutek prowadzenia wojny przez Włochy stanowisko papieża, jako głowy kościoła katolickiego, znalazło się w położeniu nader trudnym.

Mimo gwarancji, danych przez Włochy prawem z d. 13 maja 1871 r., spotkały papieża, aż w zeszłym roku liczne przykrości. Z tego powodu podnosi „Kreuzzeitung“ ewentualność zmiany stosunków, wytworzonych dla papieżstwa w r. 1870. Według tej gazety „nie może być mowy o tem, żeby papież opuścił czasowo Rzym. W każdym razie ta kwestja powinna być uregulowana w drodze zgody międzynarodowej.“

W jaki sposób jednak osiągnąć gwarancje międzynarodowe dla wolności papieża? Mimo gwarancji międzynarodowych byłby papież w czasie wojny znów zaleźny od dobrej woli Włoch. Przywrócenie Państwa Kościelnego aż do wybitnego morskiego zapewne świat katolicki przyjąłby z zadowoleniem. Bardzo węc być może, że przy zawarciu pokoju i nakreśleniu nowej mapy Europy i kwestja Państwa Kościelnego nie zostanie pominięta i papież uwolniony zostanie od samowoli Włoch.

Zarząd Towarzystwa Akcyjnego — Przemysłowego Jakóba Wojdyławskiego w Łodzi

zaprasza niniejszem p.p. akcjonariuszów na **IV ZWYCZAJNE ZEBRANIE OGÓLNE** (w II terminie), które odbędzie się w dniu 4 Października 1916, o godz. 5 ej po południu w biurze Towarzystwa w Łodzi, przy ul. Piotrkowskiej № 212. W myśl § 65 Ustawy. Zebranie to będzie prawomocnem bez względu na ilość obecnych na niem akcjonariuszów.

Porządek dzienny.

1. Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, jakoteż zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za okres od 1-go Kwietnia 1914 r. do 31-go Marca 1916 r.
2. Podział zysków.
3. Zatwierdzenie planu operacyjnego i budżetu na rok 1916/7.
4. Wybór jednego dyrektora i jednego kandydata.
5. Wybór Komisji Rewizyjnej.
6. Wnioski Zarządu.

Magazyn kapeluszy
C. Kalinowskiej
PIOTRKOWSKA Nr. 152,
(dawniej Piotrkowska 26),
poleca nowości na sezon bieżący, a także przyjmują wszelkie przeróbki.
Ceny przystępne. — — Ceny przystępne.

Nauczyciel tańca
Witold Lipiński
PRZEPROWADZIŁ SIĘ.
zastać można od 3—6.
Południowa Nr. 24 m. 4,
II piętro — front.

Roczne półroczne
Kursy Handlowe Stanisława Lipińskiego
Piotrkowska 157.
Przedmiotowykładowe: arytmetyka handlowa, buchalterja, korespondencja, prawo cywilne i handlowe, ekonomja polityczna, nauka o haru, stenografja, kaligrafja i pisanie na maszynie. Półroczny ku uzupełniający buchalterji oraz stenografji dla osób, które posiadają świadectwo ze znajomości zasad tych przedmiotów. **Początek wykładów 16 Września**. Kancelarja otwarta codziennie przez sobót i niedziel od 6-ej do 8-ej po południu. 6

Artysta
Józef Halpern
prowadził się
na Prkowską № 88.

Dr. med.
STOKŁUKOW
chorob wewnętrzne, żołądka i kisz Były asystent Prof. Mirowskiego (Wrocław), i prof. Ioffa Schmidta (Halle) **awadzka 8.**
przyj. od 3 do 5, oprócz niedziel, **Wne Laboratorium.**

W talu Anny Marji znajdane się
2 iezdomnych chłopców
Og któreby chc ały przyjąć ic' rodziny, zechcą się zg' do kancelarji szpitala.

szubna młoda służąca do wszystkiego umiejąca dobrze g'łaszać się tylko z dobrmi ściami do N. Kurjera Łódzkiego 1850—0

Akuszerka
z dyplomem Cesarskiej Akademji medycznej w Piotrogradzie praktykująca 20 lat, przyjmuje. Piotrkowska 132 w podw. —10

Ogłoszenia drobne:
Aleksander Wróbel zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. —1
Bolesław Baranowski zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. —1
Bronisław Lewkowski zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. —1
Bulet w teatrze Popularnym do wydzierżawienia. Zachodnia 52 m 16, do 10 ej rano i od 2—3 p. południu. —2
Józef Kowalski zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. —1
Jozeta Lenartowicz zgubiła paszport niemiecki wydany w Łodzi. —1
Janina Maciejewska zgubiła paszport niemiecki wydany przy ul. Długiej № 29. —1
Kon. watach 5-cio letni, kary, nie duży, z dobrmi chodami, do sprzedania. Piotrkowska 199. Stróż wskazuje. —2

Kupię gazomierz. Włodzewska 42 Mareles 2065—3
Leon Kraikowski zgubił paszport niemiecki wydany w gminie Łagiewnicach —1
Lawki szkolne używane i inne ustenyją do sprzedania. Wiadomość ul. Tylna № 3 m 16. 2072—2
Malarz Ludwik Tambowski, ulica Brzezińska a 56 wykonuje roboty: pokojowe, sztyldowe olejne klejowe, religijne, obrazowe, tapeciarskie wogóle wszystkie roboty wchodzące w zakres malarstwa. Wykonynam artystycznie po cenach przystępnych proszę o nadesłanie jakiegokolwiek roboty. 1871—20
Poszukuję się całego urzędzenia na sklep kolonialny. Oferty składać proszę w Nowym Kurjerze Łódzkim pod lit. S. C. 2064—3
Resorcka wyjazdowa do sprzedania u Wolaka, Ekaterynburska 20. 2074—2
Skradzono dowod № 45352 Oddziału I Łódzkiego Warszawskiego Akcyjnego Towarzystwa Pożyczkowego Zachodnia № 31. 1972—1
Tamar imidien czekoladki przyczyszczające, przyrządzone s owoców kwaśnych daktyli poleca apteka W. Borowskiego, Warszawa, Alja Jerozolimskie № 73. Przedstawiciel Gustaw Rosenthal. —5
Uczennica prof. Mielera udziela początków muzyki. Wiadomość: Miłsza 45 m. 16 od 10 —12 rano. —3
Uczenn potrzebny do zakładu felczersko-fryzjerskiego. Zachodnia 29. 3621—3
Zaginął dowod № 153782 Oddziału I Łódzkiego Warszawskiego Akcyjnego Towarzystwa Pożyczkowego Zachodnia № 31. 2066—3
Zaginął pies (szczeniak) rasowy wilczek, wabi się. Ryf. Odpro wadzić za nagrodą. Seffert Konstanyńska 11. 2047—3
Zaginął dowod № 164283 Oddziału I Łódzkiego Warszawskiego Akcyjnego Towarzystwa Pożyczkowego Zachodnia № 31. —3